

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2023-06-22

Ärendenummer
NV-03712-23

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om rätten att få en vara reparerad, Dnr Ju2023/01112

Sammanfattning

Naturvårdsverket instämmer i syftet med det föreslagna direktivet eftersom det finns en stor miljöpotential i att undvika nyttillverkning av produkter bl.a. genom reparation av redan existerande men ej funktionsdugliga varor. Ytterligare åtgärder är dock nödvändiga för att förslaget ska få brett genomslag. Dels omfattas relativt få produktgrupper av kraven, dels är det inte alltid prismässigt lönsamt att reparera.

Naturvårdsverket bedömer att vissa av de föreslagna bestämmelserna behöver analyseras ytterligare i förhållande till avfallslagstiftningen, framför allt om förslagen skapar möjlighet att kringgå kontrollförfarandet vid gränsöverskridande avfallstransporter, men även de krav som ställs på avfallshantering i övrigt. En utökad möjlighet att kunna skicka begagnade varor för reparation får inte bli ett sätt att kringgå regelverk på avfallsområdet som tillkommit för att skydda människors hälsa och miljön.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Artikel 5 - Skyldighet att reparera

Naturvårdsverket välkomnar att tillverkare enligt artikel 5 får en utökad skyldighet att reparera, framför att byta ut mot en ny vara, och att möjligheten för konsumenter att reparera underlättas genom bättre information. Samtidigt vill Naturvårdsverket påtala att de rättsakter som listas i bilaga 2 är relativt få och att principen om att reparera varor och att ge dessa en adekvat livslängd borde genomsyras i fler rättsakter. Naturvårdsverket ser att detta förslag är ett viktigt komplement till den föreslagna ekodesignförordningen (ESPR)¹ om hållbara produkter som ska säkerställa att varan från början designas för en optimal hållbarhet. Generellt är det miljömässigt eftersträvänsvärt att livslängden optimeras genom kravställande under produktens formgivningsprocess, så att

¹ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för hållbara produkter och om upphävande av direktiv 2009/125/EG

produkten får en lång livslängd utan behov av reparationer. Detta är inte alltid möjligt och i dessa fall är reparation en värdefull åtgärd.

Artikel 12 - Ändring av direktiv (EU) 2019/771

Naturvårdsverket instämmer i förslaget i artikel 12 som lyfter fram att reparation ska vara den primära åtgärden för att återställa en vara till avtalsenligt skick. Vi konstaterar samtidigt att detta direktiv inte löser problematiken med att det tillverkas alltför många produkter med undermålig livslängd, och att det prismässigt inte alltid är ekonomiskt lönsamt att reparera framför att köpa nytt. Flertalet produkter tillverkas i länder utanför unionen med låga lönekostnader medan reparationen ofta blir dyrare.

Naturvårdsverkets bedömning av föreslagna bestämmelser förhållande till avfallslagstiftningen

Naturvårdsverket bedömer att kommissionens förslag till nytt direktiv inte är helt förenligt med bestämmelser på avfallsområdet. Detta gäller artikel 5, men framför allt artikel 7, som ger möjlighet att tillhandahålla reparationstjänster gränsöverskridande och därmed även gränsöverskridande transporter för reparation.

Det finns ett reellt problem med att begagnade varor transporteras och hanteras som produkter när de inte är funktionsdugliga, inte kommer att återanvändas, och därför borde betraktas som avfall. När sådana begagnade varor transporteras gränsöverskridande som produkter undgår exportören avfallslagstiftnings krav. Även inom EU finns krav på gränsöverskridande avfallstransporter med vissa kontrollförfaranden, så som att transporten av visst avfall ska vara godkänd av berörda länders myndigheter innan den får genomföras. Avfallsreglerna gäller inte om det är fråga om transport av produkter, dvs. om produkterna *inte* klassas som avfall. Vår bedömning är att vissa av de föreslagna bestämmelserna behöver analyseras ytterligare i förhållande till avfallslagstiftningen, framför allt om förslagen skapar möjlighet att kringgå kontrollförfarandet vid gränsöverskridande avfallstransporter, men även de krav som ställs på avfallshantering i övrigt.

En utökad möjlighet att kunna skicka begagnade varor för reparation får inte bli ett sätt att kringgå regelverk som tillkommit för att skydda människors hälsa och miljön, såsom de regelverk som inrättats på såväl global som på EU-nivå för gränsöverskridande transport av avfall. Såväl Baselkonventionen² och förordning (EG) 1013/2006 om transport av avfall³, avfallstransportförordningen, syftar till att förhindra att avfall transporteras till länder som saknar resurser för att ta hand om det på ett hälso- och miljömässigt hållbart sätt.

De produkttyper som omfattas av rättsakter om krav på reparerbarhet och som förtecknas i bilaga II till det nu aktuella direktivförslaget utgörs i huvudsak av elektriska och elektroniska produkter, som omfattas av bestämmelserna i WEEE-direktivet (2012/19/EU)⁴. Export av elavfall till länder som saknar

² Baselkonventionen av den 22 mars 1989 om kontroll av gränsöverskridande transporter och om slutligt omhändertagande av farligt avfall

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall, i dess lydelse enligt Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/2174 av den 19 oktober 2020

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av elektrisk eller elektronisk utrustning (WEEE), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/849 av den 30 maj 2018

möjlighet att hantera avfallet på ett lämpligt sätt har konstaterats orsaka stora problem och negativ påverkan på såväl människors hälsa som miljön. Under Baselkonventionen har därför nyligen beslutats om att stärka kontrollförfarandet vid gränsöverskridande transport av elavfall. Ett vanligt sätt att kringgå dessa kontrollförfaranden är att skicka elavfall under förespegling att det är fråga om begagnade produkter som kan repareras och återanvändas.

Enligt avfallstransportförordningen ska det vid transport av begagnade varor kunna styrkas att det inte är fråga om avfall (artikel 50). Det kan då ställas krav bl.a. på varans skick, funktionalitet och att den förpackats på ett sätt som skyddar mot skador. I den pågående översynen av avfallstransportförordningen föreslås skärpt kontroll och möjlighet till införande av ytterligare kriterier för att kunna avgöra i vilka fall gods som transporteras ska ses som begagnade varor och inte avfall.

WEEE-direktivet innehåller särskilda bestämmelser om vilka krav som ställs vid gränsöverskridande transport av begagnad elutrustning (artikel 23.2 och Bilaga VI). Det som då gäller är bl.a. att det ska finnas dokumentation som visar att varan sålts för vidare användning och är funktionsduglig, vilket ska kunna styrkas genom funktionstest. Detta gäller dock inte om det kan visas att varan transporteras inom ramen för en överenskommelse business-to-business och att den skickas för reparation under garantitiden i syfte att kunna återanvändas.

Dessa krav gäller för transporter såväl mellan länder inom EU som transporter till länder utanför EU.

Naturvårdsverket bedömer att kommissionens förslag gällande rätt att reparera och om att varor ska kunna skickas till en reparatör i en annan medlemsstat kan vara svårt att förena med bestämmelserna i avfallstransportförordningen, som ställer krav bl.a. på funktionalitet för begagnade varor som transporteras gränsöverskridande. Därutöver är de föreslagna bestämmelserna, enligt Naturvårdsverkets preliminära analys, inte förenliga med de särskilda bestämmelser som gäller vid transport av begagnad elutrustning som finns i WEEE-direktivet, som visserligen föreskriver ett undantag för att kunna skicka varor för reparation men under förutsättningar som inte överensstämmer med vad som nu föreslås. Detta är något som behöver åtgärdas antingen genom att de nu föreslagna bestämmelserna anpassas till befintliga regler eller att bestämmelserna gällande avfallstransport anpassas till de nu aktuella förslagen, så att sådana transporter för reparation som nu föreslås kan tillåtas.

Vidare är vår bedömning att det behövs ett krav på att dokumentation ska medfölja transporter som kan visa att det är fråga om en transport av produkter för reparation och som uppfyller kraven i WEEE-direktivet eller, om det inte är elutrustning som omfattas av WEEE-direktivet, i avfallstransportförordningen. Det som skulle behöva medfölja är då bl.a. det avtal om reparationstjänster som ingås mellan konsument och reparatör. Transporten behöver dock även i övrigt uppfylla de krav som ställs enligt WEEE-direktivet och avfallstransportförordningen vid transport av begagnade varor.

Därutöver ser vi att det kan finnas behov av bestämmelser som ställer krav på avtal mellan konsument och reparatör om hur produkter som inte kan repareras ska hanteras. Som regel ska dock varor som skickas för reparation men som reparatören bedömer inte kan repareras anses bli avfall i reparatörens verksamhet om de inte kan eller ska användas ytterligare. Det åligger därmed reparatören att hantera detta avfall i enlighet med gällande regler på

avfallsområdet. Det bör då beaktas att elutrustning i de allra flesta fall omfattas av producentansvar och de särskilda bestämmelser som följer av WEEE-direktivet. Mot bakgrund av detta bör förslaget även beaktas i kommande översyn av WEEE-direktivet.

Även förslaget i artikel 7.2 att inrätta en onlineplattform för säljare av varor som genomgår renovering och köpare av defekta varor för renovering har en uppenbar koppling till avfallshantering till följd av hänvisningen till tjänster för renovering (refurbishment), ett begrepp som definieras i förslaget till ekodesignförordningen och som inkluderar hantering av såväl avfall som produkter. Renovering av avfall är en hantering som det ställs särskilda krav på i avfallslagstiftningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av biträdande avdelningschefen Johan Bogren.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit handläggaren John Petersson, handläggaren Björn Spak och juristen Ylva Lindén.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Johan Bogren

Kopia till:

ju.L2@regeringskansliet.se

kn.registrator@regeringskansliet.se